

¿De què serveix la crítica?

De què serveix la crítica? O, per anar al més consistent i concret, ¿de què serveix la crítica literària (i assagística) que fem entre tots plegats a Catalunya, avui? En les tres o quatre temporades que vaig escriure crítica d'assaig a l'edició principatina d'*El País* el tema em va arribar a amoïnar i em provocà un pèl de mala consciència, suficient per a abandonar discretament l'ofici. Sempre recordaré aquell dijous gloriós que vaig treure una carregada, justíssima, del llibre d'una senadora de Convergència i Unió i van protestar indignadíssimes... les dones del partit socialista. Des d'aquell dia m'he preguntat sovint ¿com llegeix la gent? i —encara pitjor— ¿com els fem llegir els qui per afecció, o per arrodonir el salari, ens dediquem episòdicament a aquest ofici?

Arran del meu llibre *Contra Josep Pla* (Ed. Barcanova) he tingut ocasió de millorar de molt els meus coneixements sobre els mecanismes implacables de l'ofici crític. Per si me'n quedava algun dubte, ara puc certificar que la millor manera de fer soroll amb un llibre a Catalunya és, senzillament, no publicar-lo. I que la millor manera de fer-se un nom escrivint crítica és no llegir. Amb tan sols una entrevista provocadora i un dossier de premsa hàbilment preparat, es poden fer marevelles. Només cal aprofitar la incontinència d'uns quants columnistes, pobres dimonis ingenus, que t'organitzen gratuïtament un mullader impressionant a la mínima que els toques l'ull de poll. No cal ni publicar res. Només que et sentin dir alguna cosa mínimament discordant, salten a sobre i et fan un nom.

Amb *Contra Josep Pla* el merder de pre-estrena fou tan gran que el diari *El Progreso de Lugo* (Galícia) va arribar a titular a dues columnes "Un filósofo llama papanatas a los lectores de Pla". Els esgarips se sentien, doncs, fins a la costa de l'Atlàntic. La cosa prometia. Tant que Josep Faulí, biògraf oficial del M. H. President de la



Generalitat de Catalunya, sense haver llegit el llibre, que no estava ni relligat, podia resumir-lo per als seus lectors de *l'Abc* (12.II.93) i testificar que "se trata de un libro escrito con muy mal humor". No cal dir que l'autor del llibre es va divertir molt fent-lo. Tant que fins i tot corregint galeres, l'autor i la seva senyora van decidir d'augmentar la família amb un catalanet nou. Però els qui no l'havien llegit el trobaven "de mal humor". ¿Què hi farem!

Oberta la veda i armats només amb un dossier, els savis d'aquest país van entrar a sac. Per Baltasar Porcel l'autor de *Contra Josep Pla* era "un escritor carronero". Lluís Racionero m'atribuïa "confusión mental" i, confont-se una vegada més, em feia deixeble de... Josep Ramoneda; circumstància que jo desconeixia.

Excitats per crítics que no havien llegit el llibre, van saltar a l'arena de les cartes al director, lectors que no l'havien ni entès i, en algun cas, ni tan sols pensaven com-

par-lo. A *El Observador*, petit diari barceloní que encara es publica, un tal Lluís Quiquer es preguntava retòricament: "¿Qué credibilidad puede tener R. A. como enseñante? ¿Y qué calidad de enseñanza puede ofrecer a sus alumnos?" Naturalmente no vaig contestar per no entrar en un joc de marmanyeres. Qualsevol li explica, pobre senyor, que un servidor és premi de didàctica Arnau de Vilanova del Col·legi de Llicenciats. Ja és ben cert que el món és corromput. A *El Periódico* un altre afeccionat es queixava perquè un amic seu tenia feta una tesi doctoral sobre Pla i després del meu llibre no la hi publicaria ningú. És clar que de tant en tant també et desconcentren els partidaris i un lector de *La Vanguardia* va escriure que: "en una cultura de balsa de aceite i bombos mútuos, el libro de Alcoberro es como una corriente de aire fresco". Moltes gràcies, senyor López, però tampoc no n'hi ha per a tant. Simplement passo de fer carrera. O almenys de fer carrera d'una determinada manera.

Podria recollir un floret d'indignacions i insults provinents de tota mena de fonamentalistes. Quan les llegia vaig recordar molt aquell capellà de poble que va haver de rebre una denúncia al seu bisbe per haver dit en un sermó que la Mare de Déu de Montserrat és negra. Jo que pensava haver escrit un llibre divertit per a un país intel·ligent descobria que havia escrit un llibre polèmic per a catalans desentrenats en la polèmica.

Un cop publicat el llibre, va començar el tercer acte del sànet. Mentre començava a saber-se que no estava del tot malament i algun crític afirmava que tothom n'hauria de llegir un determinat capítol (Julià Guillamon, *La Vanguardia*, 19.II.93), immediatament va córrer la brama que jo formava part d'alguna maçoneria i *Contra Josep Pla* era la punta de llança de vés a saber quina conspiració sèrbia. Teresa Pàmies (*Avui*, 15.III.93) opinava: "Desmitificar és

l'excusa", però no ens deia de què era l'excusa i ens quedàvem amb l'ai al cor. Jordi Gràcia feia un pas i descobria (o em descobria) com a "membre d'un equip d'interessos" (*sic*) que segons sembla formo amb J. M. Ruiz Simon i Miquel Porta-Perales. La veritat és que no conec Porta-Perales, ni he quedat mai per sopar amb en Ruiz Simon. Pitjors màfies hi deu haver, però aquesta no és la meua. No em va fer riure tant que al mateix article (*El País*, 18.III.93) Gràcia digués que jo m'havia posat "d'acord" (*sic*) amb Porta-Perales (que repeteixo que no conec, senyor fiscal) i que precisament ho havia fet "per estripar la producció intel·lectual" (*resic*) de José M. Valverde -del qual precisament no parlo gens en les cent vuitanta planes de *Contra Josep Pla*-. Si Gràcia hagués llegit el llibre, ho hauria vist. I si conegués altres llibres meus, sabria que sempre he escrit molt bé sobre qui va ser el meu director de tesi i mestre entranyable. Però simplement Gràcia va passar de llegir el meu llibre i va tirar pel dret. El cor em diu que aquest noi farà carrera. Al final, això de la màfia ha quedat tan establert que Vicenç Pagès Jordà (*El Punt*, 14.III.93) ja creu saber que: "el llibre sembla covat en sobretauls còmplices, entre fums i paraules gruixudes". Potser sóc, com diu aquest crític: "Un poca-solta que hi toca". Però juro que al costat d'altres sóc tan innocent que mereixeria passar al catàleg d'espècies (intel·lectuals) protegides.

Hi ha finalment una secta valenciana que es diu *Societat d'amics, coneguts i saludats de Josep Pla* i que mereix el meu pregon reconeixement per l'antipropaganda que m'han fet. Dir que sóc "carn de frenopàtic hostil a qualsevol vel·leïtat antipsiquiàtrica" (*El Temps*, 5.IV.93) no està gens malament, a condició que ho puguin provar. Si els "amics" de Pla fossin intel·ligents, haurien descobert que el meu llibre és d'una ortodòxia planiana total. Els ho passaré per alt. I acabo rient, per no dir-les massa gruixudes. Benvolguts lectors i lectors, si amb aquest article heu après una mica com funciona el món "cultural" local, em dono per satisfet. Si us pregunteu per què és tan fàcil indignar quatre savis de Vilatrista, la resposta és molt senzilla: els van fer així. Jo creia merèixer un país amb crítics que llegissin i amb novel·listes que escrivessin. Vaig caure en l'estúpid error de suposar que era possible un debat lliure entre gent que no ho és. No ho faré més... no es preocupin. I l'últim que surti que apagui el llum. Silenci, tothom dorm.

Ramon Alcoverro
Escriptor

Els verds: un desig de renovació

El passat mes d'abril, a Terrassa, culminà el Congrés d'Unitat dels Verds-Confederació Ecologista de Catalunya. No fou un acte aïllat, sinó el resultat d'un llarg procés d'encaix de l'ecologisme polític a Catalunya. En el camí han quedat anys de recels a voltes curts de mires. En un debat fet a base de comissions, esmenes i trobades culminarem un congrés que aprovà un programa i uns principis "Per una Catalunya Ecològica", i uns estatuts basats en la participació i la representativitat.

Alguns contenciosos històrics de l'ecologisme a Catalunya han estat resolts d'una manera creativa i basada en el contingut. La defensa d'una alternativa ecològica global unida a una alternativa política i social de llibertats, d'autodeterminació i d'un model econòmic basat en l'equitat.

Saber defensar una visió planetària i saber fer-ho des de la recuperació de la sobirania i la plenitud de tots els pobles i cultures no tan sols no és contradictori sinó necessari i complementari. Els que no creiem en un ordre internacional sota els dictats de les grans potències, dels estats i dels grans grups econòmics, els que volem un món igualitari i solidari capaç de fer les paus amb el planeta i la natura, sabem tanmateix que això no ho faran els que ens han portat a l'actual atzucac. Ho farà una nova solidaritat entre pobles lliures, ja siguin Indis, Europeus o Africans. El fòrum Global de Rio obrí una nova dimensió en la lluita comuna dels pobles. A Catalunya el nou model que cal anar construint no el farà ni la trilateral ni, gairebé segur, el Sr. Solchaga (o qui el substitueixi al ministeri), l'hauré de fer amb plenes llibertats i mitjans nosaltres, tot i superant

una administració autonòmica que també promou, malgrat flaires nacionalistes, un model econòmic dependent i depredador del marc natural i del Tercer Món.

Els Verds de Catalunya defensem les plenes llibertats del nostre poble i la de tots els pobles de la Terra. Volem la sobirania i la solidaritat i en aquesta doble lluita participarem del moviment ecologista a nivell mundial i Europeu, de la relació amb els partits verds de la conca mediterrània i de l'estat i esbrinarem el camí, a tots els nivells, d'uns lligams confederals basats en la mateixa sobirania i solidaritat que propugnem com a model de relació entre els pobles. Però, que quedi clar, volem superar les estructures caduques dels estats i volem unes noves institucions internacionals igualitàries capaces de fer tangibles projectes socials i ecològics de reequilibri a tot el planeta.

Joan Oms i Llobis
Els Verds-CEC